

Střední
Zdravotnická
Škola
Pardubice

Filosofie a antické představy o světě

Autor: Mgr. Václav Štěpař

Vytvořeno: leden 2014

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ANOTACE

- **Kód DUMu:** VY_6_INOVACE_3.ZSV.18
- **Číslo projektu:** CZ.1.07/1.5.00/34.0851
- **Vytvořeno:** leden 2014
- **Ročník:** 3. ročník – střední zdravotnická škola (RVP-ZA)

Vzdělávací oblast	Společenskovědní vzdělávání
Vzdělávací obor	Základy společenských věd
Tematický okruh	Kulturní antropologie

- Studenti se seznámí se základními školami antické filosofie, vyjmenují základní teze antické filosofie. Součástí je ověřovací část.

Důležitá jména antické filosofie

- Tháles z Milétu
- Anaximandros
- Anaximenés z Milétu
- Xenofanés
- Pythagorás
- Herakleitos
- Zénón z Eleje
- Pýthagorás
- Protágorás z Abdér
- Georgiás z Leontín
- Socratés
- Platón
- Aristotelés

Hledání podstaty bytí

- V podstatě celá antická filosofie se nese v duchu hledání prapůvodu veškeré existence.
- Hledání elementu, ze kterého vše začalo vznikat.
- Tehdejší mudrcové a filosofové hledali tzv. **pralátku = arché**.
- Mnoho odlišných názorů, za pralátku považována voda, vzduch, oheň, číslo apod.
- Řešila se otázka vzniku a podoby světa = země jako plovoucí deska na vodě, či vznášející se volně v prostoru.
- **Podle Aristotela** jsou podstaty bytí 4 příčin – látková, tvarová, působící, příčinná.

Bůh

- Antika se nesla v duchu **polyteismu** – několik bohů.
- Např. **Xenofanés** kritizoval Řeky, že si stvořili Bohy dle svých představ – antropomorfizace. Podle něho pouze jeden Bůh, který je součástí všeho = panteismus.
- **Socratés** tvrdil, že Boha nelze nikdy pochopit a poznat, byl však věřící.
- Podle **Aristotela** je Bůh tzv. prvotní hybatel, první příčina, od které se dále podle zákona kauzality vše odvíjí.

Poznání

- **Platón** tvrdil, že člověk svými **nedokonalými smysly** poznává věci jen **povrchně**, vidí pouze jejich otisk/stín. **Dokonale pochopit svět kolem nás nejde**. Jsme vězni svých nedokonalých smyslů → **viz. podobenství o jeskyni**.
- **Socratés** – **poznání nedokonalé**, známe věci **jen povrchně**. Člověk si musí **přiznat, že neví**. Pomocí postupných otázek na dané téma dokázal člověka přesvědčit, že dané věci nerozumí.
- **Sofisté** – skeptičtí k poznání. Objektivní poznání nemožné.
 - **Protágorás z Abdér** říká: jen člověk je měrou všech věcí.
 - **Georgías z Leontín** – noetický skepse/nihilismus. Nic není, i kdyby něco bylo, je to nepoznatelné, i kdyby to bylo poznatelné, je to nesdělitelné.

Čas a pohyb

- Podle **Herakleita** vše plyne, *pantha rhei*, dění kolem nás jako věčně se měnící plamen ohně, nikdy stejný. **Dvakrát nevstoupíš do stejné řeky**, v každý okamžik je realita kolem nás jiná, nikdy není stejná.
- **Zénón z Eleje** předkládá tzv. *aporie* – důkazy o neexistenci pohybu. Aby mohl pohyb existovat, musel by objekt v každý časový úsek být v prostoru na jednom místě, protože je v každém úseku pouze na jednom místě (souřadnice), pohyb neexistuje. To pouze naše smysly nás klamou. Aporie letící šíp a Achilles a želva.
- **Aristoteles** viděl v pohybu uskutečňování bytí.

Některé zajímavé teze antických myslitelů

Tháles z Milétu – svět pluje po širé vodní pláni;

Anaximenés z Milétu – Země a planety se vznášejí ve vzduchu jako listí. Země je plochá deska, Slunce obíhá kolem země = heliocentrismus.

Pýthagorás – každé jsoucno lze vyjádřit číslem.

Ověření

1. Co byly aporie?
2. Co je to sylogismus?
3. Co tvrdil Socratés o poznání?
4. Uved'te různé přístupy k arché.
5. Co tvrdil o bytí Herakleitos?
6. Vysvětlete pojem pantheismus.
7. Co je to antropomorfizace a který filosof ji kritizoval?

Prameny a zdroje

- STÖRIG, Hans Joachim. Malé dějiny filosofie. 7., přeprac. a rozš. vyd. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2000. 630 s. ISBN 80-7192-500-2.
- HEJNA, Dalibor. Kapitoly z dějin filosofie I. Vyd. 1. Liberec : Technická univerzita v Liberci, 2013. 218 s. Kombinovaná studia pro učitele. ISBN 978-80-7372-994-3.

DĚKUJI ZA POZORNOST.